

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štampa vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijaske države 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopisi se ne vračajo, — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, v sprejemni naročnino, inserate in reklamacije, — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Za zaprie reklamacije so poštno proste.

Današnja številka obsega 12 strani in se tiska v 13.500 izvodih

Štajerski deželni zbor.

Meseca februarja boe sklicana večina avstrijskih deželnih zborov. Le o naslednjih je dvomljivo, ali se snidejo ali ne: štajerski, kjer se bori slovenska manjšina za narodne in gospodarske pravice svojega naroda; istrski, kjer odreja italijanska večina hrvaškimi poslancem njihove opravičene zahteve; dalmatinski, kjer se vodi boj med pravaši in hrvaško-srbskimi liberalci; češki, kjer hoče nemška manjšina dobiti večji upliv na deželno upravo; moravski, kjer se ne morejo zediniti zaradi ureditve deželnega gospodarstva; galiski, kjer divja boj med Poljaki in Rusini, ter tirolski, v katerem ne morejo priti Nemci in Italijani do sporazumljenja.

Obstrukcija slovenskih poslancev v štajerskem deželnem zboru torej ni nobena osamljena prikazen v Avstriji. Skoro v vseh deželnih zborih, kjer si stojita nasproti dve narodnosti, vlada obstrukcija, boj manjšine proti večini. Ako bi je v štajerskem deželnem zboru ne bilo, bi morali misliti, da je slovenska manjšina z razmerami v deželi zadovoljna in da ne more ter si ne upa tako odločno nastopati, kakor tlačene manjšine v drugih deželnih zborih.

Slovenci ne morejo biti z deželnim gospodarstvom zadovoljni. Med 21 milijoni, ki se izdajajo, od števil stroške za šolo, za gospodarske namene in druge deželne potrebe, pride na Nemce 20 milijonov, na Slovence komaj 1 milijon. Samo mesto Gradec dobi od dežele na leto 5 milijonov, torej 5krat več kot vsi spojinštajerski slovenski kraji.

Da nemški deželni odbor v sedanjem času noče izplačevati podpor za ceste, brezobrestnih posojil za prenavljanje vinogradov, svot za vzdrževanje že izvršenih regulacij itd., to hočejo Nemci, in posebno nemškutarski, in slovensko-liberalni okrajni zastopi na Slovenskem Štajerju pripisati na račun slovenske obstrukcije. Toda bodimo resni in odkritosrečni, ali ima res obstrukcija na tem le pičico krivde.

Pred obstrukcijo kakor med obstrukcijo so morali in morajo plačevati spojinštajerski Slovenci 50 % deželnih doklad od zemljiškega davka, 50 % od hišnorazrednega davka, 56 % od pridobninskega davka, 50 % rentnega davka ter užitnino od piva. Pred obstrukcijo so se lahko plačevale omenjene podpore, zakaj pa naenkrat med obstrukcijo ne? Saj vendar obstrukcija ne žre denarja, nasprotno, deželna uprava brez deželnega zbora stane manj. Kje je torej denar, ki se je dajal prej za imenovane namene? Nemci so ga izdali gotovo za druge namene, kakor je namenjen. In to vendar ni krivda slovenske obstrukcije, če ne gospodarijo Nemci z denarjem kakor bi mogli.

Zakaj rabijo Nemci deželni zbor, zakaj tako vpijejo po deželnem zboru? Ker bi radi zvišali deželne doklade, ki so že dovolj visoke, in s tem dovolili sebi nove izdatke. Milostno bi zraven dajali zopet malenkostne podpore za okrajne in druge potrebe. Toda pribiti treba, da je denar za te podpore tukaj, toda dež. odbor ga daje za popolnoma druge namene. Okrajnim zastopom bi trebalo samo braniti svojo pravico in bila bi jim pravica!

Ne vemo, ali se bodo slovenski poslanci pogodili z Nemci ali ne, kajti to ni v rokah Slovencev, ki zahtevajo le pravico, ampak v rokah Nemcev, ki morajo popraviti svoje krivice. Gotovo pa ne bodo šli v Gradec, da dovolijo novih doklad Nemcem, s katerimi bi zopet gospodarili le sebi v korist in nam v škodo. Kdor pa ne stoji v tem boju ob strani slovenskih poslancev, ta ali ni dovolj poučen, ali pa je zloben ter izdajalec slovenskih opravičenih zahtev!

Sploh pa si zapomnimo: Mi Slovenci ne spadamo k Nemcem, najmanj na ta način, da bi jim bili samo hlapci in davkoplačevalci. Slovenci k Slovincem!

Zopet vojska?

Oči cele Evrope so vprte sedaj v London, kjer se vrši dvojno zborovanje in posvetovanje. Zastopniki velesil se posvetujejo o skupnem nastopu svojih držav z ozirom na izpremembe na Balkanu, zastopniki balkanskih držav pa se pogajajo s turškimi poslanci zaradi miru.

Posvetovanja zastopnikov velesil baje prav povoljno napredujejo. Vse velesile so pristale na to, da

se ustvari samostojna Albanija in da Srbija ne dobi albanskih dobičkov do Jadranskega morja. Sedaj se gre za meje Albanije. Srbija zahteva vsaj vse to, kar si je z orožjem prisvojila. Predložila je karto, ki daje meje novostanovljeni Albaniji. Rusija je karto že odobrila, tudi Francoska in Anglija sta pripravljene, podpirati zahteve Srbije. Avstro-Ogrska še ni končno javila svojega stališča nasproti vsem posameznostim, ampak samo splošno. Nemčija in Rusija se trudita, da bi se vse sporne zadeve med Avstrijo in Srbijo mirnim potom rešile.

Pogajanja za mir.

Mnogo slabše stojijo razmere pri pogajanjih balkanskih držav s Turčijo zaradi miru. Turčija ne bi rada ničesar privolila zmagoslavju balkanskim državam, kakor da bi ne bilo vojske. Turški zastopniki so celo opozorili velevlasti na njihovo izjavo pred začetkom vojske, da vojska ne bo izpremenila posestnega stanja na Balkanu. To so velesile res izjavile, toda takrat v mnenju, da bodo balkanske države premagane. Velevlasti so le Turčijo hotele opozoriti, da svojega ozemlja na Balkanu ne bo povečala, četudi bo zmagovita. Koj ko nam je prinesel brzojav prve vesti o zmagah balkanskih držav, so se velesile izjavile, da je njihovo naziranje, naj ostane na Balkanu vse pri starem, vsled dogodkov postalo nemogoče.

Turki nočejo nič vedeti o tem, da bi odstopili Bolgarom Odrin in Grkom Kreto ter že zasedene Egejske otoke. O Skadru ni govora, ker glede tega mesta nimajo več govorniki Turki, ampak oni, ki delajo karto za novo Albanijo. In če prej bi se odločili Turki, da izročijo Grkom Kreto in Egejske otoke, le Odrina nočejo dati Bolgarom. Pravijo, da rajši vojsko, nego Odrin. A tudi Bolgari govorijo tako odločno, da rajši vojsko nego brez Odrina. Dne 3. januarja je bilo že tako napeto razmerje med zastopniki, da se je bilo bati, da se razidejo. V zadnjem trenutku so vendar določili novo sejo, katera se je vršila na Treh Kraljev dan. Ko to pišemo, nam o dogodkih pri tej seji še niso došla nobena poročila. Prinesli jih bomo na drugem mestu.

Zakaj nočejo Bolgari odstopiti od Odrina, je pač razumljivo. Turške uši sredi v bolgarskem kožuju ne morejo trpeti. Zakaj pa Turki tako trdovratno zahtevajo Odrin za se? Pravijo, da jim je sveto mesto, ker je pokopanih tam nekaj sultanov in radi tega, ker se Odrin vedno ni padel, ampak se nahaja še v turških rokah. Toda glavno je pač nekaj drugega. Odrin je ključ do Carigrada, in ako bodo imeli Bolgari Odrin, potem bodo imeli tudi velikaški upliv na turško državo. In to je tudi vzrok, da nobena velika država z vso silo ne podpira bolgarskega stališča. In tudi malo zavisti je zraven. Pravijo, da je Bolgarom v tem ožiru naša Avstrija še najprijaznejša, menda ne toliko iz ljubezni do Bolgarije, ampak iz zadovoljnosti, da bosta potem Rusija in Anglija imeli v Carigradu manj upliva kot dosedaj.

Nova vojska?

Seveda je Turkom težko za Odrin. Toda, da kažejo toliko korajžje za vojsko, izvira iz tega, ker upajo, da bodo dobili v Rumuniji zaveznico. Rumunija zahteva od Bolgarov pokrajino Dobružo za plačilo, ker so se Rumuni dosedaj držali tako mirno. Bolgari so sicer voljni, se pogajati z Rumuni, toda ne sedaj, ko imajo drugih skrbi dovolj. Rumuni pa so nestrpni in pretijo z vojsko. Nadalje mislijo tudi Turki, da so sedaj mnogo močnejši nego Bolgari in da bodo Bolgare lahko premagali. A tudi to je treba vedeti, da je mnogo Turkov s sedanjem turško vlado, celo s sultanom, nezadovoljnih, ki pretijo z revolucijo, ako se uda Turčija Bolgarom in se ne brani z orožjem. To vse seveda vpliva na turške zastopnike, ki ne vedo, ali bi pustili Odrin ali pa pripustili, da se začne zopet vojska.

Ako se pogajanja razbijejo, potem se sme vsled medsebojne pogodbe še le po pretečenih 4 dneh, od ure razbitja računeno, vojska nanovo začeti. Bolgari bi imeli seveda rajši Odrin brez vojske, toda če drugače ne gre, pripravljene so tudi za vojsko. Zatrjujejo, da število turškega vojaštva ni mnogo večje nego njihovo, in v turških vrstah je nezadovoljnost, v Carigradu naravnost upornost, dočim je med Bolgari sveto navdušenje. Bolgari upajo, da velevlasti nazadnje in končno, četudi se pogajanja razbijejo, vendar ne bodo pripustile vojske, ampak prisilile Turčijo, da odstopi Odrin brez novega prelivanja krvi. In mnogi vedo povedati, da bi bilo to sultanu in turški vladi prav, ker bi potem nezadovoljnejšem lahko rekli: ho-

teli smo, a nam velevlasti niso pustile. Prihodnji dnevi nam menda že prinesejo odločitev.

Zanimiva seja pri pogajanjih.

Seja dne 3. januarja med turškimi in balkanskimi zastopniki v Londonu je bila ena najvažnejših in konec nje je vzbudil pozornost po celem svetu ter naredil povsod velikanski utis. Seja se je začela ob 6. in je trajala do 7 in 1/2. Turški zastopniki so predložili sledeče pogoje:

1. Meja med Turčijo in Bolgarijo teče do Črne-ga morja, tako kakor sedanja, do Adah, ki leži ob izlivu reke Sujidinhaj v Ardo, potem sledi Ardi nekako do točke severno od Gümüldžine in zavije nato do Gümüldžine ter teče na skrajnem zapadu do neke točke ob jezeru Bura, oziroma zalivu Lagos. Na ta način estaneta tako Odrin kakor Lozengrad turška.

2. Kar se tiče Krete, bi odstopila Turčija svoje pravice velevlastim, ki naj bi določile obliko vladovine na tem otoku, to pa pod pogojem, da

3. Turčija ne odstopi nobenega Egejskega otoka, ki so jih vzeli in zasedli Grki.

Ta zahteve so se izročile pismeno. Balkanski zastopniki so se nato sami posvetovali in podali pismeno sledeči odgovor:

Balkanski zastopniki obžalujejo, da Turčija ne upošteva uspehov vojske in tako balkanske zastopnike primora, da prekinajo pogajanja. Da pa dokažejo svojo miroljubnost, stavijo zastopniki Turčiji rok do ponedeljka ob 4. uri popoldne, da odgovori jasno glede 1. Odrina, 2. Krete, 3. Egejskih otokov.

Turški zastopniki so odgovorili: „Zakaj že ne jutri?“

„Dobro!“ — so odgovorili nato balkanski zastopniki.

Nato se je z ledeno hladnostjo odgodila konferenca do drugega dne ob 4. uri popoldne. Toda, ko so prišli drugi dan zastopniki skupaj, so bili Turki že skesani. Predno se je začela seja, so prosili, naj se prekinajo pogajanja do ponedeljka, v kar so balkanski zastopniki privolili.

Iz znamenite seje.

Iz znamenite seje dne 3. januarja se izve sedaj tudi za interesanten (zanimiv) dogodek, ki se je odigral. Seja je predsedoval, ker zastopniki med seboj menjajo pri vsaki seji v predsedstvu, grški ministrski predsednik Venizelos. Ko so naznapili balkanski zastopniki svoje predloge, rekel je Venizelos Rešid-paši: „Dovoljujemo Vam, da se do ponedeljka pokorite našim zahtevam“. Pri teh besedah je Rešid-paša prvikrat med pogajanja izgubil svojo mirno potrpežljivost in je razburjeno odgovoril: „Nismo prišli sem-kaj, da se pokorimo vašim zahtevam, ampak da se pogajamo in drug z drugim izhajamo“. Venizelos je sam spoznal, da se ni srečno izrazil, in je izrečno preklical besedo „pokoriti“.

Avstrija pripravljena.

Ker so razmere še vedno tako napete, ker še niso rešene vse sporne točke in ker je še vedno mogoča zopetna vojska na Balkanu, zato mora še tudi naša država biti pripravljena in stati na straži. V skupni seji ministrov dne 4. t. m., je zunanji minister grof Berthold izrekel, da bomo morali še čakati kratak čas, predno se popolnoma razjasni mednarodni položaj. Dosedaj so nas vse pripravile do 1. januarja stale 188 milijonov. Misli se, da bodo krite vse potrebe z 250—300 milijoni. Poveljniki mornarice, grof Montekukuli, je zahteval, da se mu dovoli zgraditi nove ladje namesto takozvanih že zastaranih monarh-ladij. Finančni minister je rekel, da bo kriil stroške za pravice za blagajniškimi ostanki.

Rusija pripravljena.

Iz Petrograda prihaja poročilo, da bo imela Rusija pripravljeno svoje vojaštvo, dokler ne bo sklenjen mir med Turčijo in balkanskimi državami. Sicer pa bo ostala Rusija v zvezi z drugimi velesilami in bo delovala z njimi za mir. Iz tega poročila sledi za Avstrijo, da bo tudi ona morala ostati v Galiciji pripravljena, dokler se na Balkanu ne sklene mir.

Rumunija in Bolgarija.

Ko je začela Bolgarija vojsko s Turčijo, so mnogi pričakovali, da se bodo Rumuni zvezali s Turki in napadli Bolgare za hrbtom. To se ni zgodilo, in sicer, kakor se pripoveduje, na nasvet avstro-ogrške